

Respect pentru oameni și cărți

BALADE POPULARE ROMÂNEȘTI

București

2018

CUPRINS

BALADE FANTASTICE

Soarele și luna	6
Cântecul lui Marcoș Paşa (<i>Bruiaman Paşa</i>)	13
Nă feată n'ică sumulaie (<i>O fetică ocheșică</i>)	15
Iovan Iorgovan	17
Iovan Iorgovan	23
Şarpele	25
Cântecul balaorului	29
Cântecul naşului	32
Joi dă dimineață	38
Voica	44
Voichița	56
Din Constandin	61
Mortul blăstimat	63

BALADE VITEJEȘTI

1. CICLUL COTROPITORILOR (TURCI-TĂTARI)	48
Gruia lui Novac	48
Novac. (<i>Însurătoarea lui loviță</i>)	55
Novac și corbul	59
Vâlcan	63
Tătarii și robii	74
Kira	76
Kira, Kira Lina	82
Marcu	88
Ilincuța Sandului	91
Ilincuța	96
Voichița (<i>Ilincuța</i>)	98
Moldovean Dobrogean	124
2. HAIDUCII	101
Corbea	101
Toma Alimoș	114

Toma Alimoș	116
Toma Lumoș	120
Răiuț Cobiul riu oameni și cărti	122
Ştefan vodă	131
Stanciu al Bratului	135
Stanşiu	139
Ion ăl Mare	140
Iancu Jianu	145
Pintea Viteazul	147
3. HOȚOMANII	155
Codrean	155

BALADE PĂSTOREȘTI

Miorița	160
Oaia năzdrăvană	162
Strinu	165
N'ea arudă (<i>Mieluășa plăpândă</i>)	170
Picurari și tradzi s-moară (<i>Testamentul păstorului</i>) (<i>Miorița</i>)	171
Maica bătână	172
Ciobanul	175
Păcurari străin	176
Gealip Costea	178
Costea și Fulga	183
Căpărli al Moș Bară (<i>Caprele lui Moș Bară</i>)	186

DESPRE CURTEA FEUDALĂ

Monastirea Argeșului	188
Zidirea mănăstirii Argeșului	193
Meșterul Manole	201
Puntea di Arta (<i>Puntea din Arta</i>)	203
Dobrișean	206
Cântecul lui Negru Vodă (<i>Mircica</i>)	211
Vartici	213
Mihai Vodă și Radu Calomfirescu	216
Aga Bălăceanu	219
Constantin Brancovanul	222

SOARELE ȘI LUNA

Floare de cicoare,
În prundiș de mare
lată că-ți răsare
Puternicul soare.
Dar el nu-mi răsare,
Ci va să se-nsoare;
Că mi-a tot umblat
Lumea-n lung și-n lat,
Țara Românească
Și Moldovenească
Lungiș,
Curmeziș,
Măre, nouă ai,
Tot pe nouă cai;
Patru-a ciumpăvit,
Cinci a omorât
Și tot n-a găsit
Potrivă să-i fie
Vro dalbă soție;
Făr'de mi-a găsit
Și mi-a nemerit,
La nouă argele,
Nouă feciorele,
În prunduț de mare,
Pe unde răsare.
A mai mitică,

Ca o floricică,
În mijloc ședea,
La lucru lucra,
Pe toate-ntrecea;
Că ea tot țesea.
Țesea, 'nchindisea,
Și ea se numea
Ileana
Simzeana,
Doamna florilor
Ş-a garoafelor,
Sora Soarelui,
Spuma laptelui.
Soare răsărea,
Și Soare-mi venea
La gură d-argea.
Cu dânsa vorbea,
Frumos c-o-ntreba,
Din gură-i zicea:
– Ileană, Ileană,
Ileană Simzeană,
Doamna florilor
Ş-a garoafelor,
Sora Soarelui,
Spuma laptelui,
Teși și-nchindisești,

Fir verde-mpletești
 Respect pentru oameni și cărți
 Și mi te zorești
 Cămăși să-mi gătești,
 Și mi te grăbești
 Să te logodești;
 Că io mi-am umblat
 Lumea-n lung și-n lat,
 Țara Românească
 Și Moldovenească
 Lungiș,
 Curmeziș,
 Măre, nouă ai,
 Tot pe nouă cai;
 Patru-am ciumpăvit,
 Cinci am omorât
 Și nu mi-am găsit
 Potrivă prin lume
 Afară de tine.
 Ileana
 Simzeana,
 Doamna florilor
 Ș-a garoafelor,
 Sora Soarelui,
 Spuma laptelui,
 Ea, dac-auzea,
 Din gură-i grăia:
 – Puternice soare,
 Ești puternic mare,
 Dar ia spune-mi: Oare
 Und-s-a mai văzut
 Și s-a cunoscut,
 Und's-a auzit

Și s-a pomenit
 Să ia sor' pe frate
 Și frate pe sor'?
 De mi-ei arăta,
 Atunci te-oi lua,
 Atunci, nici atunci!
 Unde-o auzea,
 Soarele-mi ofta
 Și iar o-ntreba,
 Și iar o ruga,
 Și iar o-mbiia,
 Pân' ce Ileana
 Din gură-i grăia:
 – Io că te-oi lua,
 Cum zici dumneata,
 Viteaz dacă-i fi
 Și te-i bizui
 De mi-ei isprăvi:
 Pod pe Marea Neagră,
 De fier
 Și otel,
 Iar la cap de pod,
 Cam d-o mânăstire,
 Chip de pomenire,
 Chip de cununie,
 Să-mi placă și mie,
 C-o scară de fier
 Pân' la naltul cer!
 Puternicul Soare,
 Ca puternic mare,
 Unde-o auzea,
 Bine că-i părea.

În palme-mi bătea
 Și pod se făcea;
 La cap – mânăstire,
 Chip de pomenire;
 Și iar mai bătea,
 Scară se-ntindea,
 O scară
 Ușoară,
 De fier
 Și otel,
 Pân' la naltul cer.
 Dar el ce-mi făcea?
 Pe pod că-mi trecea,
 Pe scară suia,
 Pe scară
 Ușoară,
 Pe scară de fier,
 În cuie d-otel,
 Pân' la naltul cer.
 Și, de-mi ajungea,
 Unde se ducea?
 Tot la moș Adam
 Și la moașa Iova.
 Ei, de mi-l vedea,
 Nainte-i ieșeau;
 Din gură-i grăiau;
 – O, preasfinte Soare,
 Puternice mare,
 Ce-mi călătorești,
 De ne ispитеști?
 La ce te gândești
 Și la ce poftești?

Și el răspunde,
 Din gură zicea:
 – Iaca, moș Adam,
 Și cu maică Iovo,
 Mie mi-a venit
 Vremea de-nsoțit,
 Și eu c-am umblat
 Lumea-n lung și-n lat,
 Țara Românească
 Și Moldovenească
 Lungiș,
 Curmeziș,
 Și tot n-am găsit
 Potrivă să-mi fie
 Vro dalbă soție;
 Făr' de mi-am găsit
 La gură d-argea
 Numai pe sor-mea,
 Sor-mea Illeana,
 Illeana Simzeana,
 Doamna florilor
 Ș-a garoafelor!
 Atunci moș Adam
 Și cu moașa Iova,
 Unde-l auzea,
 Rău că le părea,
 Soarelui zicea:
 – Preasfințite Soare,
 Puternice mare,
 Unde-ai auzit
 Șai mai pomenit,
 Unde-ai cunoscut,

Unde-ai mai văzut
 Respect pentru oameni și cărti
 Să ia sor' pe frate
 Și frate pe sor',
 Că cin' n-o lua
 Raiul c-o d-avea,
 Iar cine-o lua
 În iad c-o intra.
 Soar'le se uita,
 Din ochi căuta,
 Nimic nu grăia;
 Iar moșul Adam
 Și cu moașa lova
 De mâna-l luau,
 La rai mi-l duceau,
 Rai că-i arătau,
 Și de ce vedea,
 Bine că-i părea:
 Numai mese-ntinse,
 Cu făclii aprinse,
 Cu pahare pline,
 În cântece line;
 Jur-prejur de mese
 Stau în cete dese
 Sfinți și mucenici,
 Mai mari și mai mici,
 O sută și cinci;
 Iar mai jos de ei,
 Sfinți mai mărunței,
 O sută și trei.
 Și tot mai erea,
 Și tot mai vedea:
 Femei cuvioase,

Măicuțe duioase,
 Fecioare curate,
 Uciși în dreptate,
 Oști de biruință
 Și soți cu credință.
 Dar tot mai erea
 Și tot mai vedea,
 Puțin de mergea;
 Printre rămurele,
 Dalbe păsărele
 Cânta-n versurele,
 Și nu prea cânta,
 Ci se gongănea,
 Din gură-mi zicea:
 „Fericie, fericie,
 Fericie de noi,
 De părinții noștri
 Care ne-au făcut,
 Care ne-au născut
 Și ne-au botezat
 Și ne-au creștinat,
 Că dac-or trăi,
 Săraci n-or mai fi!”
 De tot ce vedea
 Bine că-i părea
 Și se mulțumea.
 Afar' de-mi ieșea,
 Iarăși moș Adam
 Și cu moașa lova
 Chieile lua,
 La iad îl ducea,
 Iadul descuia,

În iad îl băga
 Și de ce-mi vedea,
 Păr i se zbârlea:
 Că-n focuri ardea,
 Greu se văieta
 Hoți și călcători,
 Răi cârmuitori,
 Și nurori pizmașe,
 Și soacre trufașe,
 Fii necuvincioși,
 Preoți mincinoși.
 Afar' când ieșea,
 Soar'le ce-mi vedea?
 Un pom ofilit,
 Un pom cătrănit;
 Printre rămurele,
 Niște păsărele
 Cânta-n versurele,
 Dar nu prea cânta,
 Ci se văieta,
 Din gură grăia:
 „Vai și vai de noi,
 De părinții noștri
 Care ne-au făcut,
 Care ne-au născut,
 Că ei ne-au lăsat,
 Nu ne-au botezat,
 Nu ne-au creștinat,
 Și d-or mai trăi,
 Tot săraci c-or fi,
 Greu s-or pedepsi!”
 De tot se vedea

Mult rău că-i părea,
 Nu se mulțamea.
 Foaie, foicea,
 Soar' le ce-mi făcea?
 De câte vedea
 Nu se-ndupleca,
 Ci, măre,-mi pleca,
 Ci, măre,-mi zbură
 La gură d-argea,
 Tot la soră-sea,
 Și iar o-ntreba,
 Și iar o rugă,
 Și iar o-mbiia
 Pe dânsa s-o ia.
 Illeana
 Simzeana,
 Doamna florilor
 Ș-a garoafelor,
 Sora Soarelui,
 Spuma laptelui,
 Daca-l auzea
 Și daca-mi vedea
 Că tot nu scăpa,
 Ea tot mai cerca,
 Din gură-i zicea:
 –Frate, frățioare,
 Puternice Soare,
 Spune mie: Oare
 Cine-a cunoscut,
 Cine-a mai văzut,
 Cine-a auzit,
 Cine-a pomenit

Să ia sor' pe frate
 Și frate pe sor'?
 Dar io te-oi lua
 Viteaz dacă-i fi
 Și te-i bizui
 Până-n zori de zi
 Mie să-mi croiești
 Și să-mi isprăvești
 Peste Marea Neagră
 Un pod de aramă,
 Să nu-l bagi în seamă,
 Iar la cap de pod,
 Cam d-o mânăstire,
 Chip de pomenire,
 Chip de cununie,
 Să-mi placă și mie.
 Puternicul Soare,
 Ca puternic mare,
 Unde-o auzea,
 Bine că-i părea
 'N plalme că-mi bătea,
 Podul se-ntindea,
 Un pod de aramă,
 De nu-l bagi în seamă,
 Și d-o mânăstire,
 Chip de pomenire.
 Când le isprăvea,
 La ea se ducea,
 De mân-o lua,
 La pod c-o ducea,
 La pod c-ajungea,
 La pod de aramă,

.RO

De nu-l bagi în seamă,
 Și, pod când trecea,
 Pod că zornăia,
 Pod se cletina,
 Că n-a mai văzut,
 Nici n-a cunoscut,
 Că n-a auzit,
 Nici n-a pomenit
 Să ia sor' pe frate
 Și frate pe sor'.
 Floare, ș-o lalea,
 Podul când trecea,
 Pe pod când mergea
 Către mânăstire
 Pentru pomenire
 Și la cununie
 Să-i fie soție,
 Illeana
 Simzeana,
 Doamna florilor
 Ș-a garoafelor,
 Sora Soarelui,
 Spuma laptelui,
 Din gură-i zicea
 Ș-astfel grăia:
 – Frate, frățioare,
 Puternice Soare,
 Ia mai spune-mi: Oare
 Und's-a mai văzut
 Și s-a cunoscut,
 Und's-a auzit
 Și s-a pomenit

Respect proprietary

Mirele d-a dreapta,
 Mireasa-nainte?
 Ci mi-a fost ș-o fi
 Și s-o pomeni
 Mirele-nainte,
 Mireasa d-a stânga!
 Puternicul Soare,
 Puternic și mare,
 De mân-o lăsa,
 Nainte-i trecea,
 Iar ea, vai de ea,
 Așea de-mi vedea,
 Cruce că-și făcea,
 În mare sărea
 Și mi se-neca.
 Domnul se-ndura,
 Mreană c-o făcea.
 Soarele-mi vedea
 Și îmărmurea,
 Și se väieta,
 Năvodari chema,
 Năvod aducea
 Și-n mare-l băga;
 Mulți galbeni că da
 Să-i scoată dalba.
 Luptă ce-mi luptă
 În deșert erea,
 Că ei n-o găsea
 Și n-o mai prindea;
 Făr' de... ce-mi scotea
 Și-n năvod trăgea?
 O mreană de mare

Cu solzii de zare.
 Pe mal d-o scotea,
 Pe mal d-o zvârlea,
 Sfinți din cer vedea,
 Jos se scobora,
 'N palme c-o lua
 Și mi-o curăța,
 Și mi-o tot freca,
 Solzii de-i cădea,
 Și-n cer mi-o zvârlea.
 Colo, moș Adam
 Și cu maica lova,
 Unde mi-o vedea,
 Ei, măre, că-mi sta
 De mi-o sclivisea,
 Nume că-i dedea,
 Lună mi-o chema.
 Iar ea, vai de ea,
 Măre,-ngenunchea,
 Lacrämi că vărsa,
 Pe Domnul ruga.
 Domn c-o auzea,
 Domn c-o asculta,
 Din gură-mi grăia
 Și mi-i osândeа:
 „Lumea cât o fi
 Și s-o pomeni,
 Nu vă-ți întâlni
 Nici noapte, nici zi;
 Soare când o sta
 Către răsărit,
 Luna s-o vedea

Tot către sfârșit;
 Luna d-o luci
 Către răsărit,
 Soarele mi-o fi
 Tot către sfînțit!"
 Și d-atunci se trase,
 Și d-atunci rămase,
 Lumea cât o fi

Și s-o pomeni,
 Că ei se gonesc
 Și nu se-ntâlnesc:
 Lună când lucește,
 Soarele sfînțește;
 Soare când răsare,
 Luna intră-n mare.

(G. Dem. Teodorescu,
 Lacul-Sărat, județul Brăila)

CÂNTECUL LUI MARCOŞ PAŞA

/Bruiaman Paşa/

D eparte, vere, departe,
 Și nu prea foarte departe,
 Sub seninul cerului,
 La fântâna gerului,
 Nimerit-a, poposit-a
 Bruiaman, pașă bâtrân,
 Ș-aține cu oastea-n drum,
 Vrea la luptă să se ia.
 Vântul Crivăț ce-mi făcea?
 De trei ori se zbuciuma,
 La fântână se lăsa,
 Cu Bruiaman că-mi vorbea
 Și din gură-așa-i zicea:
 – Bruiaman, pașă bâtrân,
 Ce te-ații cu oastea-n drum!
 Bruiaman ce mi-i zicea?

– Alei vânte Crivețe,
 Ia vezi ist caftan pe mine?
 Câte flori îs pe caftan
 Cu-atâtea oști m-am bătut,
 M-am bătut, le-am biruit,
 M-am culcat, m-am hodinit.
 Și cu tine-am să mă bat,
 Să mă bat, să mă răzbat,
 Că vreau să te biruiesc
 Ș-apoi să mă hodinesc.
 Vântul Crivăț ce-i zicea?
 – Nu știu, frate de-i putea!
 La război să fi ieșit
 În postul Sân-Petrului,
 Vremea seceratului,
 Eram slab și odârlit,